

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови**

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

Освітньо-професійна програма: Українська мова та література

Спеціальність: 014.01 Середня освіта (українська мова та література)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Мова навчання: українська

Розробник: кандидат філологічних наук, асистент кафедри сучасної української мови Тесліцька Галина Іллівна.

Профайл викладача: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=owMs4EAAAAJ&hl=uk&authuser=1>

Контактні телефони: +380980636944

E-mail: g.teslitska@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1327>

Консультації Очні консультації та онлайн-консультації:
четвер (14.30 – 15.30).

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс спрямовано на активізацію й поглиблення засвоєних у середній школі знань норм всіх можливих варіантів літературної мови; на вироблення вмінь користуватися ними в різноманітних практичних мовленнєвих сферах; покликаний допомогти оволодіти орфоепічними, орфографічними, граматичними, пунктуаційними, стилістичними нормами української літературної мови в її усній і писемній формах; надати необхідні практичні знання й виробити навички лінгвістичного аналізу літературної мови та її стилістичних засобів вираження; виробити навички самостійної роботи, уміння аналізувати, розпізнавати й правильно кваліфікувати мовні явища; сприяти ефективному засвоєнню практичних знань і розвиту вмінь коментувати й конкретними прикладами ілюструвати теоретичні положення, вдосконаленню мовленнєвої, комунікативної компетенцій.

Змістовно програма спрямована на здобуття слухачами та студентами знань у галузі орфографії української мови та формування уявлення про основні тенденції правописних норм з урахуванням Українського правопису 2019.

2. Мета навчальної дисципліни: забезпечити лінгвістичну освіту майбутніх вчителів; подати науково обґрунтований погляд на українську мову як на довершену поліфункційну систему та допомогти студентам засвоїти основні поняття з практикуму з української мови й оволодіти нормами сучасної літературної мови; прищепити чуття естетики мовлення; поглибити та систематизувати знання про основні правила української орфографії та пунктуації, наукові знання про традиційні й нові підходи щодо класифікації та кваліфікації різних лексичних, фонетичних та словотвірних явищ.

3. Пререквізити. Підґрунтям для вивчення навчальної дисципліни «Практикум з української мови» є навчальні курси: «Вступ до спеціальності», «Сучасна українська мова: фонетика»; «Сучасна українська мова: лексикологія», «Сучасна українська мова: морфеміка і словотвір».

4. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть набути таких компетентностей:

Соціально-особистісні компетентності:

- усвідомлення необхідності навчання та самовдосконалення протягом життя;
- креативність у професійній діяльності;
- здатність до системного, критичного мислення
- навички міжособистісної взаємодії.
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність вчитися й опановувати нові знання;
- стійка мотивація та наявність свідомого прагнення до вивчення української мови.

Інструментальні компетентності:

- здатність до усної та письмової комунікації українською мовою;
- засвоєння ключових орфографічних понять і правил;
- удосконалення орфографічних вмінь й навичок;
- усвідомлення смислу і будови синтаксичних одиниць, оформлених відповідними розділовими знаками.

Професійні компетентності:

- удосконалення професійної підготовки, розвиток пізнавальних інтересів, вмінь критично працювати з навчально-методичною літературою;
- формування орфографічної грамотності як складової загальної мовної культури людини, що забезпечує точність вираження думки і взаєморозуміння при письмовому спілкуванні;
- уміння співвідносити теоретичні знання з української мови з практичними потребами;
- систематизація й поглиблення знань студентів з правописних норм усіх рівнів української мови;

Загальнонаукові компетентності:

- розуміння значення загальнонаукових знань і сучасних методів пізнання природи для успішної професійної діяльності;
- прагнення до наукового обґрунтування своїх професійних дій (компетенції, які характеризують мотиваційний і ціннісно-змістовний аспекти загальнонаукової компетентності);
- оволодіння методами математичного аналізу і моделювання, теоретичного й експериментального дослідження; сучасними інформаційними технологіями (компетенція, яка характеризує поведінковий аспект загальнонаукової компетентності);
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку мови й суспільства, а також уміння використовувати ці знання в професійній діяльності;
- уміння використовувати інтернет-ресурси; базові уявлення про основи наукової діяльності та її організацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

Студенти мають знати:

- історію становлення українського правопису;
- основні положення правописної системи української мови;
- зв'язок орфографії з іншими мовознавчими дисциплінами;
- особливості понятійно-категорійного апарату;
- особливості функціонування норм української мови в усному та писемному мовленні.
- мовні норми;
- правописні та пунктуаційні принципи української мови;
- види орфограм за особливістю графічного знака; типи розділових знаків;
- орфографічні та пунктуаційні правила.

Студент повинен уміти:

- орієнтуватись у проблемі класифікації різних мовних одиниць;
- ґрунтовно характеризувати лексичні, фонетичні та синтаксичні явища під час мовленнєвої діяльності;
- виявляти і досліджувати лексико-граматичні та граматичні категорії іменників, семантичні групи прикметників, числівників, дієслів та інших частин мови;
- аналізувати речення щодо характеру предикативних основ, формального ускладнення, кількості предикативних груп;
- ідентифікувати орфограми й пунктограми в усному та писемному мовленні, пояснювати їхню зумовленість принципами українського правопису;
- формулювати й застосовувати правила, ілюструючи їх власними прикладами;
- розпізнавати та дотримуватися норм літературної мови, принципів написання слів;
- вільно оперувати орфографічним, пунктуаційним, граматико-орфоепічним матеріалом, що вивчається на практичних заняттях;
- грамотно писати, визначати помилки, аналізувати їх;
- виконувати самостійні роботи за визначеними завданнями;
- демонструвати навички роботи з українськими лексикографічними джерелами (словниками) та іншою довідковою літературою
- опанувати техніку вільного літературного мовлення;
- самовдосконалювати культуру усного фахового спілкування із залученням лексикографічних джерел;
- здійснювати самоперевірку письмових робіт, різних за стильовою диференціацією;
- використовувати навички роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для виконання практичних завдань з української мови.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: «Практикум з української мови»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2021	3	3	90	15	30			45		залік
Заочна	2021	3	3	90	4	8			78		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Орфоепія та орфографія												
Тема 1. Вступ. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови.	6	2	2			4	6		2			4
Тема 2. Закони й засоби милозвучності української мови. Орфоепічні норми.	4		2			2	4					4
Тема 3. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови. Орфоепічний аналіз слова.	6	2	2			2	4					4
Тема 4. Історія, основні поняття та принципи української орфографії.	6		2			4	6		2			4
Тема 5. Фонетика і правопис. Правопис голосних і приголосних звуків.	8	2	2			2	8	2				6
Тема 6. Основні норми написання іменників. Правопис власних назв та скорочених слів.	4		2			2	4					4

Тема 7. Правопис прикметників, числівників та займенників.	4	2	2				4					4
Тема 8. Написання форм дієслів та прислівників	4		2			2	6					6
Тема 9. Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний аналіз слова	6	2	2			2	6		1			5
Разом за ЗМ 1	48	10	18			20	48	2	5			41
Змістовий модуль 2.												
Пунктуація												
Тема 10. Розвиток, основні поняття та принципи української пунктуації.	8	2	2			4	8	2	1			5
Тема 11. Розділові знаки в простому неускладненому реченні.	6		2			4	6		1			5
Тема 12. Пунктуаційні знаки в простому ускладненому реченні.	8	2	2			4	8					8
Тема 13. Розділові знаки в простому ускладненому реченні. Пунктуаційний аналіз простого речення.	6		2			2	6					6
Тема 14. Розділові знаки в складних реченнях. Пунктуаційний аналіз складного речення.	6	1	2			3	6					6
Тема 15. Розділові знаки в реченнях із прямою, непрямою і невластивою прямою мовою, репліками та цитатами. Пунктуаційний аналіз таких речень.	8		2			4	8		1			7
Разом за ЗМ 2	42	5	12			25	42	2	3			37
Усього годин	90	15	30			55	90	4	8			78

5.2.1. Зміст завдань для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1.	Вступ. Орфоєпія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови.	4	4
2.	Закони й засоби милозвучності української мови. Орфоєпічні норми.	2	4
3.	Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови. Орфоєпічний аналіз слова.	2	4
4.	Історія, основні поняття та принципи української орфографії.	4	4
5.	Фонетика і правопис. Правопис голосних і приголосних звуків.	2	6

6.	Основні норми написання іменників. Правопис власних назв та скорочених слів.	2	4
7.	Правопис прикметників, числівників та займенників.		4
8.	Написання форм дієслів та прислівників	2	6
9.	Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний аналіз слова	2	5
10.	Розвиток, основні поняття та принципи української пунктуації.	4	5
11.	Розділові знаки в простому неускладненому реченні.	4	5
12.	Пунктуаційні знаки в простому ускладненому реченні.	4	8
13.	Розділові знаки в простому ускладненому реченні. Пунктуаційний аналіз простого речення.	2	6
14.	Розділові знаки в складних реченнях. Пунктуаційний аналіз складного речення.	3	6
15.	Розділові знаки в реченнях із прямою, непрямою і невластивою прямою мовою, репліками та цитатами. Пунктуаційний аналіз таких речень.	4	7
	Разом	55	78

5.2.2. Тематика індивідуальних завдань (за вибором студента)

Опрацювавши запропоновану літературу, підготувати повідомлення (реферат) на тему (вимоги до оформлення: 8 – 9 друкованих сторінок – 14 кегль, 1,5 інтервал, усі поля – 2 см).

№ п/п	Назва теми
1.	Орфографія і пунктуація як основні складові правопису. Принципи орфографії.
2.	Історія становлення української орфографії. Найсуттєвіші зміни в українському правописі 1993р. Найновіші правописні пропозиції.
3.	Подвоєння букв на позначення подовження й збігу приголосних. Правила переносу слів.
4.	Написання приголосних у кінці префіксів. Основні зміни приголосних при словотворенні, позначення їх на письмі.
5.	Написання складних іменників та прикладок. Велика літера та лапки у власних назвах.
6.	Правопис похідних прийменників разом, окремо і через дефіс.
7.	Розділові знаки у складних конструкціях
8.	Українська мова серед інших слов'янських
9.	Відомості про походження та розвиток української мови
10.	Форми існування української мови
11.	Літературна мова та її різновиди
12.	Національні й територіальні різновиди української літературної мови
13.	Функціонально-стилістичні різновиди української літературної мови
14.	Українські діалекти за межами України: русинська мова, західнополіська (ятвязька) мікрмова, кубанська балачка та ін.
15.	Феномен суржика і процеси змішування мов.
16.	Мова і мовлення як форми лінгвальної дійсності

6. Форми і методи навчання. Вивчення курсу передбачає застосування таких **методів**: робота з методичною літературою, освітніми порталами та сайтами, текстовими джерелами та інтернет-ресурсами.

Курс «Практикум з української мови» передбачає такі **форми навчання**: на практичних (практичні роботи, вправи), контрольних роботах за окремими темами, тестування, виступи, презентації); самостійних роботах (лігвістичний словник, папка із редактованими документами); на консультаціях (захист індивідуальних завдань (презентацій, рефератів, перевірка виконання практичних робіт(вправ); під час перевірки домашніх завдань.

7. 1. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль: здійснюють на заняттях через:

- виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- бліц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези, диктанти тощо);
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Метод письмового контролю. Здійснюється за допомогою контрольних робіт, творів, переказів, диктантів, письмових заліків тощо, які можуть бути короткочасними (15–20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики. Такий вид контролю переважає в процесі вивчення курсу «Практикум з української мови».

Метод усного контролю. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед студентом декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією групою студентів. Правильність відповідей визначається викладачем, коментується. За підсумками контролю виставляються оцінки.

Метод тестового контролю. В основі такого контролю лежать тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких свідчить про наявність (або відсутність) у студентів певних знань, умінь.

Метод самоконтролю. Передбачає формування в студентів умінь самостійно контролювати ступінь засвоєння навчального матеріалу, знаходити допущені помилки, неточності, визначати способи ліквідації виявлених прогалин.

Вид семестрового контролю: модульна контрольна робота, залік. Результати навчальної діяльності студентів у межах кожного змістового модуля оцінюють максимально в **30 балів**, контрольного модуля (заліку) – **40 балів**.

7. 2. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів з курсу здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (заліку).

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмовий матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту, написання реферату, створення лінгвістичного словника, створення презентації, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами,

здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни.

При комплексній оцінці успішності викладач визначає види робіт і критерії оцінювання з урахуванням особливостей навчальної дисципліни, обсягу годин, відведених навчальним планом, контингенту студентів.

Критерії оцінювання:

1. При усних відповідях: — повнота розкриття питання; — логіка викладення, культура мовлення; — упевненість, аргументованість та емоційність; — використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); — аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

2. При виконанні письмових завдань: — мовна грамотність — повнота розкриття питання; — цілісність, системність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; — акуратність оформлення документа та письмової роботи; — підготовка матеріалу (реферату, презентації) за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівні досягнень студентів

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням рекомендуємо застосовувати такі рівні досягнень студентів.

Високий рівень. Студент змістовно викладає теоретичний матеріал, наводить приклади; досконало володіє вміннями і навичками використання правил в усному й писемному мовленні, дотримується норм літературної мови. Практичні завдання, у тому числі й модуля самостійної роботи, виконує в повному обсязі відповідно до вимог програми.

Достатній рівень. Студент знає теоретичний матеріал, наводить приклади проте відповідь його стисла; на достатньому рівні володіє вміннями і навичками використання правил в усному й писемному мовленні, але робить 3-4 помилки, переважно дотримується норм літературної мови. Практичні завдання, у тому числі й модуля самостійної роботи, виконує в повному обсязі відповідно до вимог програми.

Задовільний рівень. Студент знає теоретичний матеріал фрагментарно, не наводить приклади; на задовільному рівні володіє вміннями і навичками використання правил в усному й писемному мовленні, він припускається 7-8 помилок, його відповідь має суттєві недоліки щодо повноти й логіки викладу, він порушує норми літературної мови, словниковий запас обмежений. Практичні завдання, у тому числі й модуля самостійної роботи, виконує частково, з помилками.

Низький рівень. Студент не знає теоретичний матеріал, не наводить приклади; не володіє вміннями і навичками використання правил в усному й писемному мовленні, він припускається більше 8 помилок, йому важко дати відповідь на теоретичне питання, він не дотримується норм літературної мови, словниковий запас обмежений. Практичні завдання, у тому числі й модуля самостійної роботи, не виконує.

Незадовільний рівень. Студент не володіє теоретичним матеріалом, він тільки має уявлення про окремі положення. Не може сформулювати визначень і правил. Мовлення студента збіднене. Практичні завдання не виконано.

Оцінювання виконання студентами окремих елементів тем проводиться: на практичних (практичні роботи, вправи), контрольних роботах за окремими темами, тестування, виступи, презентації); самостійних роботах (лігвістичний словник, папка із редактованими документами); на консультаціях (захист індивідуальних завдань (презентацій, рефератів, перевірка виконання практичних робіт(вправ); під час перевірки домашніх завдань;

Для консультування студентів із виконання індивідуальних і домашніх завдань, контрольних робіт, їх підготовки до поточного оцінювання знань (відповідно до розкладів занять та консультацій викладача) передбачаються індивідуальні та групові консультації.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за

		розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. 3. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (модульна робота)	Сумарна к-ть балів 100	
Змістовий модуль №1										Модуль-контроль	Залік
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
2	4	4	4	4	4	4	4	4	34		

Змістовий модуль № 2						Кількість балів (модульна робота)	Сумарна к-ть балів 100	
							Модуль-контроль	Залік
T10	T11	T12	T13	T14	T15			
4	5	4	4	4	5	26	60	40

8. Рекомендована література

8.1.Базова (основна)

1. Український правопис / Національна академія наук України. Київ, 2019. 391 с.
УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС (СХВАЛЕНО Кабінетом Міністрів України (Постанова № 437 від 22 травня 2019 р.) спільним рішенням Президії Національної академії наук України (протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018 р.) і Колегії Міністерства освіти і науки України (протокол № 10/4-13 від 24 жовтня 2018 р.) ЗАТВЕРДЖЕНО Українською національною комісією з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.). 2019 [РЕЖИМ ДОСТУПУ: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>]

Основна

1. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. К.: Либідь, 1993.
2. Гриб В.П. Постановка мовного голосу. Луцьк, 2001.
4. Грищенко А.П., Мацько Л.І., Тоцька Н.І., Плющ М.Я. Уздиган І.М. Сучасна українська літературна мова. Л.: Вища школа, 1997. С.254 – 320.
5. Дудик П.С., Литовченко В.М. Сучасна українська мова. Завдання і вправи. К.: Академія, 2007. 148 .
6. Орфоепічний словник української мови: У 2 т. Т.1,2. К., 2001 – 2003
7. Пілецький В. Практичні завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови. Львів, 2001.
8. Погрібний М.І. Українська літературна вимова. Агентство "Трасформ", 1992.
9. Сучасна українська мова / За ред. О.Д.Пономарева. К.: Либідь, 1997. 248 с.
10. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ. К.: Вища школа, 1994.
11. Тоцька Н. І. Українська пунктуація : практикум. К. : Вища шк., 1990. 160 с.
12. Тоцька Н.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія. К.: Вища шк. 1995.
13. Українська літературна вимова і наголос / Укл.: Вихованець І.Р., Єрмоленко С.Я., Сологуб Н.М., Щербатюк Г.Х. 1973.
14. Українська мова. Енциклопедія. К.: Вид-во „Укр. енциклопедія” ім. М.П.Бажана, 2000.
15. Українська мова: Практикум: Навч. посібник / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. К. : Либідь, 2000. 384 с.;
16. Шевелєва Л. А., Дудка О. О. Український правопис. Практикум : навч. посібник / За ред. проф. А. О. Свашенко. Х. : Парус, 2004. 464 с.;
17. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. К.: Літера, 2000.
18. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс. К.: Вища школа, 2007.
19. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ, 2012. 270 с.

8.2. Додаткова література

1. Васьков Ю. В. Сучасні освітні інноваційні концепції. Педагогічні теорії, технології, досвід. Харків, 2000. 120 с.
2. Захлюпана Н. М., Кочан І. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів, 2002. 250 с.
3. Палихата Е. Рідна мова. Уроки усного діалогічного спілкування. 5–9 класи. Матеріали факультативних занять з діалогічного мовлення. 8-9 класи: кн. для вчителя. Тернопіль, 2002. 143 с.
4. Пентилюк М., Нікітіна А., Горошкіна О. Концепція когнітивної методики навчання української мови. Дивослово. 2004. № 8. С. 5–9.
5. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті : навч. посіб. / за заг. ред. С. П. Бондар. Рівне, 2003. 200 с.

8.3. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
2. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
3. <http://www.madslinger.com/mova/pravopys-2007/>
4. <http://slovopedia.org.ua/35/53392-0.html>
5. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
6. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
7. <http://litton.org.ua/orfografiya/xochu-buti-gramotnim>
8. <http://osvita.ua>

8.4. Словники

1. Великий тлумачний словник української мови/ Укл. В.Т.Бусел. К., 2002.
2. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К. : Рідна мова, 2000. 351 с.;
3. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? : словник-довідник. К. : Наук. думка, 2004. 203 с.
4. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей : словник-довідник. К. : Наук. думка, 1996. 336 с.
5. Словник труднощів української мови : Біля 15 000 слів / За ред. С. Я. Єрмоленко. К. : Рад. шк., 1989. 336 с.
6. Український орфографічний словник / За ред. В. М. Русанівського. К. : Довіра, 2006. 940 с.
7. УСЕ: Універсальний словник-енциклопедія / Кер. проекту О. Коваль. К.: Всеуито, Львів: Атлас, 2001. 1576 с.
8. Шевчук С. В. Разом, окремо, через дефіс : словник-довідник. К., 2003. 416 с.